

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 13812862
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN Doç. Dr. SELÇUK ÖZDAĞ'IN
TBMM 7/28502 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

7/28502
GK 166

SORULAR

Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan "Bargilya Tuzla Sulak Alanı", hem barındırdığı ekosistem hem de tarihsel miras açısından büyük önem taşımaktadır. 2021 yılında Cumhurbaşkanlığı kararıyla "Kesin Korunacak Hassas Alan" ilan edilen bu bölge, aynı zamanda Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından da "Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan" olarak tanımlanmıştır.

Ancak tüm bu koruma statülerine rağmen, bölgenin hemen yanı başında binlerce konut, otel ve golf sahası içeren büyük ölçekli turizm projeleri için verilen onaylar kamuoyunda ciddi tepki toplamaktadır. Bölge halkı ve çevrecilerin açtığı davalar sonucunda, söz konusu projelere ilişkin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumlu kararları iki kez mahkemelerce iptal edilmiş; buna rağmen yatırımcı şirketlerin ve bazı kamu otoritelerinin projeleri sürdürmek için yeniden girişimlerde bulunduğu görülmektedir. Mevcut durumda hukuk mücadelesi Anayasa Mahkemesi'ne taşınmıştır.

Bu çerçevede;

- 1) Bargilya Tuzla Sulak Alanı'nın "Kesin Korunacak Hassas Alan" statüsüne sahip olmasına rağmen, bu statüye aykırı şekilde bölgede turizm projelerine ÇED olumlu kararı verilmesini Bakanlığınız nasıl değerlendirmektedir?
- 2) Söz konusu turizm projeleri ile ilgili Bakanlığınıza bağlı birimlerin herhangi bir görüşü ya da olur yazısı bulunmakta mıdır? Varsa bu görüşler kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- 3) Bölgedeki flora ve fauna üzerinde geri döndürülemez zararlar doğurabileceği bilimsel raporlarla ortaya konan bu projeler hakkında, Bakanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan bir denetim ya da idari inceleme süreci mevcut mudur?
- 4) Mahkemelerce iki kez iptal edilen ÇED olumlu kararlarının, yeniden alınabilmesi adına yapılan girişimlerde Bakanlığınızın rolü olmuş mudur?
- 5) Koruma altındaki sulak alanlara bitişik bölgelerde yürütülen planlama ve yapılaşma faaliyetlerinin tümü hakkında Bakanlığınızca yapılmış bir envanter çalışması var mıdır?
- 6) Bargilya Sulak Alanı gibi nadir ekosistemlerin gelecekte benzer tehditlerle karşı karşıya kalmaması için Bakanlığınız hangi politika ve stratejileri yürürlüğe koymayı planlamaktadır?

CEVAP

1) Bahse konu bölgede Bakanlığımız tarafından ÇED Olumlu Kararı verilen proje "Turizm Kenti" projesi olup söz konusu projenin ÇED süreci 10.12.2007 tarihi itibari ile başlamıştır. Bilindiği üzere ÇED Yönetmeliğine tabii projeler için hazırlanan ÇED Raporları Yönetmeliğin 12. maddesi gereğince, ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşan İnceleme Değerlendirme Komisyonunun incelemeleri sonrasında nihai edilmektedir.

Komisyon bu incelemelerde;

- Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığı,
- Projenin çevreye olabilecek etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenip incelenmediği,
- Çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin yer alıp almadığı,
- Halkın katılımı toplantısı ve süreç içerisinde gelen görüş ve önerilere çözüm getirilip getirilmediğine ilişkin değerlendirmeler de bulunduğu için raporlarda projenin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkileri belirlenmiş, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemler detaylandırılmış olmakta olup, her kurum kendi yetki, görev ve sorumluluk alanlarına giren konuları kapsamlı olarak değerlendirmekle sorumludur.

Söz konusu projenin İnceleme Değerlendirme Komisyonunda;

“Tuzla Sulak Alanı” ndan sorumlu kurum olan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, “Bölgenin arkeolojik sit özelliğine de sahip olması sebebi” ile Kültür ve Turizm Bakanlığı (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü) yer almıştır. ÇED süreci içerisinde ilgili kurumların proje ile ilgili görüşleri alınmış, görüşler kapsamında ÇED Raporları hazırlanmış ve her kurum kendi görev, yetki ve sorumluluğu kapsamında raporu değerlendirerek nihai görüşünü vermiş olup kurumların olumlu görüşleri mevcuttur.

2) ÇED Yönetmeliğine tabii projeler için hazırlanan ÇED Raporları Yönetmeliğin 12. maddesi gereğince, ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşan İnceleme Değerlendirme Komisyonunun incelemeleri sonrasında nihai edilmektedir. Bu proje için Bakanlığımız, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Su ve Toprak Yönetimi Dairesi Başkanlığı, Sıfır Atık Uygulamaları Dairesi Başkanlığı) komisyon üyesi olarak görev almış olup proje ile ilgili görüşleri ÇED süreci içerisinde alınmış ve karar aşamasına geçilmiştir. Ayrıca Muğla Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)’de komisyonda yer almıştır.

3) Bakanlığımızca (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) korunması gerekli hassas alanlar ilgili uzmanlarca hazırlanan ekolojik temelli bilimsel araştırma raporları doğrultusunda korunan alan (doğal sit alanı) olarak ilan edilmektedir. Bu kapsamda alandaki endemik ve nesli tehdit altındaki türler ortaya koyulmakta, alanın koruma kullanma dengesi gözetilerek ileriki nesillere aktarılması amaçlanmaktadır. Sit alanı potansiyeline sahip ülkemizin önemli habitat ve ekosistemlerinin sürdürülebilir şekilde ekosistem bütünlüğünün sağlanması amacıyla bu alanların tespit, yönetimi ile meri mevzuat kapsamında bu alanlardaki faaliyetlerin düzenlenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bir alanın sit ilanı ile birlikte alanda yapılacak her türlü faaliyet meri mevzuat kapsamında sınırlandırılarak alanda koruma kullanma dengesi sağlanmaktadır. Faaliyet kapsamında ilgili tabiat varlıklarını koruma bölge komisyonu izninin alınması gerekmektedir.

Projelere ait Nihai ÇED Raporu ve eklerinde belirtilen hususlar/taahhütler ile ilgili olarak 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında Bakanlığımızca ve İlgili Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerince İzleme ve Denetim faaliyetleri gerçekleştirilmekte olup, ilgili kurum/kuruluşların da kendi mevzuatı kapsamında izin işlemleri ile izleme ve denetim faaliyetlerini gerçekleştirme sorumluluğu bulunmaktadır.

İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyesi kurum/kuruluş görüşlerindeki hususlara/taahhütlere aykırı işlem yapıldığının ilgili kurumca Bakanlığımıza veya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine bildirilmesine müteakip 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göre de ayrıca işlem tesis edilebilmektedir.

4) “Turizm Kenti” projesi için Bakanlığımız tarafından verilen 02.06.2021 tarihli ilk ÇED Olumlu kararı sonrasındaki açılan davalarda, süreç içerisinde verilen “yürütmeyi durdurma kararı” sonrasında 2009/7 sayılı Genelge Kapsamında yeniden ÇED sürecinin yürütülmesi ile ilgili talepte bulunulmuş olup, söz konusu başvuruya cevaben;

Genelgede; “ÇED Olumlu Kararları hakkındaki yürütmenin durdurulması/iptal kararları, şayet hakkında ÇED Olumlu Kararı verilen ÇED Raporunun bir ya da birkaç bölümüne ilişkin ise veya yürütmenin durdurulması/iptal kararı, ÇED Raporunun diğer bölümlerini olumsuz yönde etkilemiyor yani kararın tümünün yeniden ele alınıp değerlendirmesini gerektirmiyorsa, ÇED Raporunun hazırlanmasına ilişkin tüm sürecin en baştan tekrarlanmasına gerek bulunmamaktadır. Böyle bir durumda uygulamanın “yürütmenin durdurulması/iptal kararının gerekçesi dikkate alınarak sadece eksik veya yetersiz görülen kısımların yeniden düzenlenerek hazırlandığı ÇED Raporunun Bakanlığa sunulmasını müteakip, Bakanlıkça bir toplantı tarihi belirlenerek, inceleme ve değerlendirme komisyonu tekrar toplanır ve komisyonca değerlendirilir” hükmü yer aldığı belirtilerek Bilirkişi Raporu kapsamında Muğla 2. İdare Mahkemesince verilen yürütmenin durdurulması karar gerekçesinin, Bakanlığımız 2009/7 sayılı Genelgesinde ifade edilen hususları kapsamadığından, projenin bu haliyle hayata geçirilmesi durumunda doğal çevrenin geri dönüşü olmayacak tahribata uğrama olasılığı bulunduğu hususu gözetilerek verilmiş bir karar olduğu anlaşıldığından mevcut durumda 2009/7 Genelgesi kapsamında proje ile ilgili ÇED sürecinin başlatılmasının mümkün olmadığı ancak dava sonuçlandığında mahkeme gerekçelerine yönelik tarafınızca yapılmış yâda yapılması planlanan bilimsel ve teknik çalışmaların Bakanlığımıza iletilmesine müteakip mahkeme karar gerekçeleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılabileceği bildirilmiştir.

Akabinde, davanın sonuçlanması ile Muğla 2. İdare Mahkemesi'nin K.2023/217 sayılı kararı ile iptal edilen ÇED Olumlu Kararına esas proje ile ilgili olarak mahkeme kararı gerekçelerine yönelik rapor ile ilgili eksikliklerin giderildiği, meri mevzuatın ve tüm bilgilerin güncellendiği, taahhütlerin revize edildiği ve bilimsel ve teknik çalışmaların ilgili uzmanlarca yapıldığı,

Bu kapsamda;

- Ekosistem Değerlendirme Raporu
- Ornitoloji Raporu,
- Arkeolojik Sit Alanları İçin Bilimsel Arkeolojik Alan İnceleme ve Değerlendirme Raporu,
- Hidrojeolojik Değerlendirme Raporu hazırlandığı hususlarını belirterek söz konusu proje için Bakanlığımız 13/02/2009 tarihli ve 2009/7 Genelgesi kapsamında projenin değerlendirilmesi için 2.kez başvuru yapılmış olup mahkeme karar gerekçeleri dikkate alınarak 2009/7 sayılı Genelge kapsamında başvuru yapılmasının uygun bulunduğu bildirilmiş ve 13/04/2023 tarihinde Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi (e-ÇED) üzerinden Bakanlığımıza yapılan başvuru sonucu ÇED süreci yürütülerek 12/05/2023 tarihli “ÇED Olumlu” kararı verilmiştir.

5, 6) Sulak alanlar ve sulak alanlarla ilişkili habitatların korunması ve akılcı kullanımı, sulak alanların yönetimi ile Ulusal ve Mahalli Sulak Alan Komisyonlarının oluşturulması Bakanlığımız yetki, görev ve sorumlulukları kapsamında yer almayıp Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü altındaki Sulak Alanlar Daire Başkanlığınca yürütölmektedir.